

Inspraakbundel

**Reacties op voornemen en participatie 'Hoog- en
middenspanningsstations Port of Moerdijk (POM 380-150-20 kV)'**

Inspraakpunt Bureau Energieprojecten
Postbus 111
9200 AC DRACHTEN
www.bureau-energieprojecten.nl

INHOUDSOPGAVE

Woord vooraf	3
Kennisgeving.....	4

MONDELINGE, SCHRIFTELIJKE EN DIGITALE REACTIES:

Opzoektabel mondelinge, schriftelijke en digitale reacties	7
Alfabetisch overzicht organisaties en reacties	8
Reactie 202401079 tot en met 202404055.....	9

Woord vooraf

Van vrijdag 15 maart 2024 tot en met donderdag 25 april 2024 lag het voornemen en voorstel participatie voor het project Hoog- en middenspanningsstations Port of Moerdijk (POM 380-150-20 kV) ter inzage. In deze periode kon u hierop reageren.

Wat houdt het project in?

Het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) en TenneT TSO B.V. (TenneT) willen een nieuw 380 kV-hoogspanningsstation en een nieuw 150 kV-hoogspanningsstation bouwen in de omgeving van het haven- en industrieterrein Moerdijk in Noord-Brabant. Dit gebeurt in nauw overleg met de gemeente Moerdijk. In het project wordt tegelijkertijd een locatie gezocht voor een 20 kV-middenspanningsstation van Enexis Netbeheer (Enexis). Vanwege de ruimtelijke en technische samenhang heeft het de voorkeur om deze stations te combineren op één locatie of in elkaars directe nabijheid. De drie stations zijn nodig om verduurzaming van de industrie in en dichtbij Moerdijk mogelijk te maken en om de CO₂ uitstoot terug te dringen om zo in 2050 klimaatneutraal te zijn. Ook ontstaat er een mogelijke nieuwe aansluitlocatie om opgewekte windenergie op zee aan te sluiten op het elektriciteitsnet.

Wat doet het ministerie?

Voor de nieuwe stations is de projectprocedure van toepassing. Dit betekent dat de Minister voor Klimaat en Energie (KE) de besluitvorming coördineert en samen met de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) uiteindelijk bepaalt waar de nieuwe stations komen.

Informatiebijeenkomsten

U was welkom op de informatiebijeenkomst die het Ministerie van EZK organiseerde. De bijeenkomst vond plaats op:

- Donderdag 21 maart 2024 in Hotel De Borgh, IJshof 1, Zevenbergen

U kon tussen 19:00 en 21:00 uur vrij in- en uitlopen. Bij de informatiebijeenkomst vond u informatie over het project en over de procedure. Ook kon u uw vragen stellen aan medewerkers van het Ministerie van EZK, TenneT en Enexis. Op deze informatiebijeenkomst waren er ook vertegenwoordigers aanwezig van andere energieprojecten in de omgeving van Moerdijk:

- Net op zee Nederwiek 3
- Delta Rhine Corridor
- Waterstofnetwerk Zuidwest-Nederland
- Hoogspanningsverbinding 380kV Zuid-West Oost
- Programma VAWOZ 2031-2040
- Hoogspanningsverbinding 380kV Geertruidenberg en Krimpen a/d IJssel of Crayestein

Reacties

Op het voornemen en voorstel voor participatie zijn binnen de reactietermijn in totaal 8 reacties binnengekomen. De reacties zijn integraal opgenomen in deze inspraakbundel. U kunt deze inspraakbundel downloaden van www.rvo.nl/pom-380-150-20kv.

Wat gebeurt er met uw reactie?

Uw reactie wordt betrokken bij het opstellen van de zogenoemde concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau (concept-NRD). In de concept-NRD staan de alternatieven die in de volgende fase van het project worden onderzocht en hoe deze onderzoeken worden gedaan. Uw reactie op het voorstel voor participatie wordt gebruikt om het participatieproces verder uit te werken.

Wilt u meer weten?

Meer informatie over de nieuwe stations en alle bijbehorende documenten vindt u op www.rvo.nl/pom-380-150-20ky. Heeft u vragen over de procedure? Bel dan met telefoonnummer 070 379 89 79.

Hoog- en middenspanningsstations Port of Moerdijk (POM 380-150-20 kV), Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Kennisgeving voornemen en participatie

Het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) start een ruimtelijke procedure voor de bouw van nieuwe hoog- en middenspanningsstations. In deze kennisgeving leest u wat het project inhoudt, waarover u kunt meedenken en hoe u kunt reageren.

Wat houdt het project in?

Het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) en TenneT TSO B.V. (TenneT) willen een nieuw 380 kV-hoogspanningsstation en een nieuw 150 kV-hoogspanningsstation bouwen in de omgeving van het haven- en industrieterrein Moerdijk in Noord-Brabant. Dit gebeurt in nauw overleg met de gemeente Moerdijk. In het project wordt tegelijkertijd een locatie gezocht voor een 20 kV-middenspanningsstation van Enexis Netbeheer (Enexis). Vanwege de ruimtelijke en technische samenhang heeft het de voorkeur om deze stations te combineren op één locatie of in elkaars directe nabijheid. De drie stations zijn nodig om verduurzaming van de industrie in en dichtbij Moerdijk mogelijk te maken en om de CO₂ uitstoot terug te dringen om zo in 2050 klimaatneutraal te zijn. Ook ontstaat er een mogelijke nieuwe aansluitlocatie om opgewekte windenergie op zee aan te sluiten op het elektriciteitsnet.

Zoekgebied POM 380-150-20 kV

Wat doet het ministerie?

Voor de nieuwe stations is de projectprocedure van toepassing. Dit betekent dat de Minister voor Klimaat en Energie (KE) de besluitvorming coördineert en samen met de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) uiteindelijk bepaalt waar de nieuwe stations komen.

Participatie: uw mening en inbreng zijn belangrijk

Het project raakt de belangen van veel partijen zoals burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en bestuursorganen. Het Ministerie van EZK, TenneT en Enexis vinden het daarom belangrijk dat al deze partijen de mogelijkheid hebben om ideeën in te brengen en mee te denken bij het project. In het voornemen en voorstel voor participatie staat beschreven hoe de verschillende partijen worden betrokken in verschillende fasen van het project. Het participatieplan wordt geactualiseerd bij belangrijke momenten in het project.

Informatiebijeenkomst

U bent welkom op de informatiebijeenkomst die het Ministerie van EZK organiseert. De bijeenkomst vindt plaats op:

- Donderdag 21 maart 2024 in Hotel De Borgh, IJshof 1, Zevenbergen

U kunt tussen 19:00 en 21:00 uur vrij in- en uitlopen. Bij de informatiebijeenkomst vindt u informatie over het project en over de procedure. Ook kunt u uw vragen stellen aan medewerkers van het Ministerie van EZK, TenneT en Enexis. Op deze informatiebijeenkomst zijn er ook vertegenwoordigers aanwezig van andere energieprojecten in de omgeving van Moerdijk:

- Net op zee Nederwiek 3
- Delta Rhine Corridor
- Waterstofnetwerk Zuidwest-Nederland
- Hoogspanningsverbinding 380kV Zuid-West Oost
- Programma VAWOZ 2031-2040
- Hoogspanningsverbinding 380kV Geertruidenberg en Krimpen a/d IJssel of Crayestein

Wilt u reageren?

U kunt van vrijdag 15 maart tot en met donderdag 25 april 2024 reageren op het voornemen en voorstel voor participatie. In deze periode kunt u dit document bekijken op www.rvo.nl/pom-380-150-20kv.

U kunt op vier manieren reageren.

- Mondeling op de informatiebijeenkomst
- Digitaal via www.rvo.nl/pom-380-150-20kv
- Telefonisch op werkdagen tussen 9:00 en 17:00 uur via telefoonnummer 070 379 89 79.
- Per post:

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt POM 380-150-20 kV
Postbus 111
9200 AC Drachten

Wilt u uw brief ondertekenen en uw adres vermelden? Dan sturen wij u per brief een ontvangstbevestiging.

Wat gebeurt er met uw reactie?

Uw reactie wordt betrokken bij het opstellen van de zogenoemde concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau (concept-NRD). In de concept-NRD staan de alternatieven die in de volgende fase van het project worden onderzocht en hoe deze onderzoeken worden gedaan. Uw reactie op het voorstel voor participatie wordt gebruikt om het participatieproces verder uit te werken.

Wilt u meer weten?

Meer informatie over de nieuwe stations en alle bijbehorende documenten vindt u op www.rvo.nl/pom-380-150-20kv. Heeft u vragen over de procedure? Bel dan met telefoonnummer 070 379 89 79. Of stel uw vragen tijdens de informatiebijeenkomst.

Opzoektabel mondelinge, schriftelijke en digitale reacties

In onderstaande tabel kunt u met het registratienummer het nummer van de reactie opzoeken. Door te klikken op uw reactienummer wordt u automatisch doorverwezen naar de reactie. De reacties zijn opgenomen vanaf pagina 9.

Reacties op voornemen en participatie 'Hoog- en middenspanningsstations Port of Moerdijk (POM 380-150-20 kV)'

Registratienummer	Reactienummer
202401079	202401079
202401742	202401742
202403275	202403275
202404041	202404041
202404045	202404045
202404046	202404046
202404047	202404047
202404055	202404055

Alfabetisch overzicht organisaties en reacties

Reacties op voornemen en participatie 'Hoog- en middenspanningsstations Port of Moerdijk (POM 380-150-20 kV)'

Reactienummer	Organisatie
202403275	De Lint Landbouw, Klundert
202401079	Dorpstafel Moerdijk, Fijnaart
202404047	Gemeente Moerdijk, College van Burgemeester en Wethouders, Zevenbergen
202404045	Havenbedrijf Moerdijk, Moerdijk
202404041	Stadstafel Klundert, Klundert
202404046	Waterbedrijf Evides, Dijkgraaf en hoogheemraden, Rotterdam
202401742	Waterschap Brabantse Delta, Dijkgraaf en hoogheemraden, Breda
202404055	ZLTO Moerdijk, Standdaarbuiten

Reactie 202401079 tot en met 202404055

Verzonden: 3/22/2024 9:41:16 AM
Onderwerp:
Project: HSS Port of Moerdijk VenP
Achternaam: [REDACTED]
Tussenvoegsel(s): [REDACTED]
Voorletters: [REDACTED]
Straat: [REDACTED]
Huisnummer: [REDACTED]
Postcode: [REDACTED]
Woonplaats: [REDACTED]
Land: Nederland
Telefoonnummer: [REDACTED]
E-mailadres: [REDACTED]
Als: Maatschappelijke organisatie
(Mede) namens: Dorpstafel Moerdijk
Organisatie: Dorpstafel Moerdijk

Reactie

Naar aanleiding van het hoogspanningsstation Moerdijk wil ik graag een bijdrage leveren aan het zodanig ontwikkelen van de communicatie dat de individuele burger de samenhang tussen alle ontwikkelingen en initiatieven op het gebied van de energietransitie begrijpt op het niveau dat hem/haar in de dagelijkse situatie raakt. Dit zodat de bewoner de ontwikkeling begrijpt en kan vertalen naar de eigen situatie en daarin op een positieve manier wordt meegenomen.

Daarnaast pleit ik ervoor dat de overheid minder de markt liberaliseert door voor de verschillende onderdelen van de energietransitie een selectie van aanbieders maakt waar burgers hun diensten en producten kunnen inkopen.

Verzonden: 3/26/2024 4:31:48 PM
Onderwerp:
Project: HSS Port of Moerdijk VenP
Achternaam: [REDACTED]
Tussenvoegsel(s):
Voorletters: [REDACTED]
Straat: Bouvignelaan
Huisnummer: 5
Postcode: 4836 AA
Woonplaats: Breda
Land: Nederland
Telefoonnummer: [REDACTED]
E-mailadres: [REDACTED]
Als: Overheid
(Mede) namens:
Organisatie: Waterschap Brabantse Delta

Reactie

Reactie Voornemen en voorstel voor participatie: Project Hoog- en middenspanningsstations Port of Moerdijk 380 kV, Port of Moerdijk 150kV en Port of Moerdijk 20kV

Publicatie: 15 maart 2024

Aandachtpunten:

Buitendijks gebied binnen het zoekgebied. Dit is past niet binnen water- en bodem sturend. Als toch het buitendijks gebied beschouwd blijft dan dit meenemen in het afwegingskader in de notitie van Reikwijdte en Detailniveau.

In het zoekgebied ligt de primaire waterkering. In de kering en bijbehorende zoneringen zijn bouwwerken niet toegestaan. Dit aspect dient bij de verdere locatiekeuze te worden meegenomen.

Hoe verhoudt zich het project in de context met andere projecten in het zoekgebied? Nu zijn er heeft ieder project zijn eigen locaties en tracés die resulteren in een voorkeurs locatie of tracé. Dit wordt afzonderlijk van elkaar beschouwd. Dit heeft niet de voorkeur van het waterschap omdat:

- Integrale beschouwing kan resulteren in een ander voorkeursalternatief
- Cumulatief effect van alle projecten is niet duidelijk.
- Projecten beconcurreren elkaar
- Geen oog voor de uitvoeringsfase waarin projecten elkaar in de weg gaan zitten (een aangewezen werklocatie voor project X is mogelijk een voorkeurslocatie voor een 380KV station).

Waterschap verzoekt dat de clusterregisseur zoals genoemd in bijlage A naast een procesmatige afstemming ook de inhoudelijke afstemming verzorgt zodat een meer integrale beschouwing plaatsvindt, cumulatieve effecten van alle projecten inzichtelijk zijn en er geen uitvoeringsproblemen ontstaan.

Voorstel tekstuele toevoeging

Paragraaf 1.7.1. toevoegen aan de aspecten voor de afweging:

- Relatie andere projecten zoals genoemd in het voornemen in de realisatiefase en de eindfase van het project
- Deelnemer werksessie Rijkswaterstaat

Waterschap denk graag mee over de onderstaande (meekoppel)kansen binnen o.a. landschappelijke inpassing:

- Klimaatbos Havenbedrijf
- Ambitie visie groen blauwe Zone Haven- en industrieterrein

Dijkversterkingsopgave primaire kering (traject Willemstad-Noordschans)

- Natuuropgaven (Ecologische verbindingzones en Kreekherstel)
- Toevoegen biodiversiteit aan dijken

Verzonden: 4/2/2024 11:48:45 AM

Onderwerp:

Project: HSS Port of Moerdijk VenP

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s): [REDACTED]

Voorletters: [REDACTED]

Straat: [REDACTED]

Huisnummer: [REDACTED]

Postcode: [REDACTED]

Woonplaats: [REDACTED]

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Bedrijf

(Mede) namens:

Organisatie: [REDACTED]

Reactie

Qua locaties voor grondstations het volgende:

De voormalige vuilstortplaats aan de Keeneweg te Zevenbergen is bij uitstek geschikt, het terrein is in eigendom van enkele gemeenten en heeft een flinke oppervlakte. Het wegsaneren zal weliswaar kostbaar zijn, maar lost tevens een potentieel toekomstig milieuprobleem op. Mij is tijdens de info avond duidelijk geworden dat het feitelijke zoekgebied zich beperkt tot de contouren van het Havenschap Moerdijk, ondanks dat het kaartje van het zoekgebied anders doet voorspiegelen. Medewerkers van zowel Tennet als het Havenbedrijf gaven indirect aan dat het niet wenselijk is om een grondstation op het Havenbedrijf te hebben vanwege beperkingen voor de bedrijven aldaar. Een beetje tegenstrijdig is dit wel, enerzijds wil men wél de lusten maar niet de lasten!

Een 2e optie kan het terrein van de Richi Bros zijn, een flinke oppervlakte en centraal nabij de toekomstige aftakking van de 380 kV richting het Havenschap.

Verzonden: 4/22/2024 3:11:05 PM
Onderwerp:
Project: HSS Port of Moerdijk VenP
Achternaam: [REDACTED]
Tussenvoegsel(s): [REDACTED]
Voorletters: [REDACTED]
Straat: [REDACTED]
Huisnummer: [REDACTED]
Postcode: [REDACTED]
Woonplaats: [REDACTED]
Land: Nederland
Telefoonnummer:
E-mailadres: stadstafel@indeklundert.nl
Als: Buurt en/of bewonersorganisatie
(Mede) namens:
Organisatie: Stadstafel Klundert

Reactie

Zie bijlage

99691414_9915918_Reactie_Stadstafel_Klundert_POM_380-150-20_kV_-_april_2024.pdf

Vereniging Stadstafel Klundert

stadstafel@indeklundert.nl

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt POM 380-150-20 kV
Postbus 111
9200 AC Drachten

 24 april 2024

Betreft: Reactie op en verzoeken naar aanleiding van het Voornemen voor het project POM 380-150-20 kV

Geachte heer/mevrouw,

Middels deze brief maken wij gebruik van de mogelijkheid om te reageren op het Voornemen en voorstel voor participatie voor het project 'Hoog- en middenspanningsstations Port of Moerdijk (POM 380-150-20 kV)¹.

Onze organisatie

In 2012 zijn door de Gemeente Moerdijk stads- en dorpsstafels geïnitieerd. Elk van de tien steden en dorpen van de gemeente Moerdijk, plus het buitengebied, heeft een eigen 'tafel'. De Vereniging Stadstafel Klundert is een zelfstandige (belangen)organisatie die namens en met inwoners onderwerpen bespreekt en belangen behartigt voor behoud en verbetering van de leefbaarheid in en om Klundert richting de Gemeente Moerdijk, maatschappelijke organisaties en andere partijen.

Onze reactie op het Voornemen

Het Voornemen betreft de bouw van een nieuw 380 kV-hoogspanningsstation en een nieuw 150 kV-hoogspanningsstation in de omgeving van het haven- en industrieterrein Moerdijk. Bij het Voornemen hoort ook de bouw van een 20 kV-middenspanningsstation van Enexis Netbeheer (hierna: Enexis). U geeft hierbij aan dat:

- het uw voorkeur heeft om de drie hoog- en middenspanningsstations te combineren op één locatie of in elkaars directe nabijheid, vanwege ruimtelijke en technische samenhang van de hoog- en middenspanningsstations.
- de drie stations zijn nodig om verduurzaming van de industrie in en dicht bij Moerdijk mogelijk te maken. Achterliggend doel is de CO₂-uitstoot terug te dringen, om in 2050 klimaatneutraal te zijn.
- met het nieuwe 380 kV-hoogspanningsstation een mogelijkheid ontstaat om opgewekte windenergie op zee aan te sluiten op het elektriciteitsnet.

Hieronder geven wij onze reactie op deze drie onderwerpen.

Ad. a. Combineren op één locatie of in elkaars nabijheid in de omgeving van het haven- en industrieterrein Moerdijk

Uit de stukken over het Voornemen blijkt niet waarom het uitgangspunt van het combineren van de drie stations op één locatie of in elkaars nabijheid per definitie noodzakelijk is en welke alternatieven er zijn. Het is bovendien niet duidelijk wat 'in elkaars nabijheid' betekent in termen van concrete afstanden. U geeft ook aan: 'Mocht uit de verkenning blijken dat dit (één locaties) niet mogelijk is, dan worden verschillende locaties voor de verschillende stations gezocht.' Niet duidelijk is door wie en op basis van welke objectieve criteria wordt bepaald of één locatie wel of niet mogelijk zal zijn.

---

¹ Notitie 'Project Hoog- en middenspanningsstations Port of Moerdijk 380 kV, Port of Moerdijk 150 kV en Port of Moerdijk 20 kV (POM 380-150-20 kV). Voornemen en voorstel voor participatie.' Publicatie: 15 maart 2024.

Met het voornemen lijkt een impliciete keuze gemaakt te worden, die voorbijgaat aan een volledige en transparante afweging van belangen, inclusief een maatschappelijke kosten- en batenanalyse (MKBA). Wij verzoeken u daarom om bij verdere uitwerking van de te onderzoeken alternatieven in de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (concept-NRD) ook alternatieven op te nemen waarbij geen sprake is van combinatie op één locatie of in elkaars nabijheid.

Tevens verzoeken we u in (of los van) de concept-NRD aan te geven hoe een MKBA-deel uit zal maken van het beoordelingskader voor alternatieven en de besluitvorming over (een) locatie(s) voor POM 380-150-20 kV.

U geeft in het Voornemen over het 20kV- middenspanningsstation ook aan: 'Als de samenhang er later in het project niet meer blijkt te zijn, dan kan het 20 kV-middenspanningsstation een aparte ruimtelijke procedure volgen.' Wij verzoeken u om bij verdere uitwerking van de te onderzoeken alternatieven in de concept-NRD aan te geven op basis van welke beoordelingscriteria en door welke partijen er beoordeeld wordt of de samenhang bestaat en/of blijft bestaan.

Daarnaast geeft u aan dat het Voornemen de bouw van een nieuw 380 kV-hoogspanningsstation en een nieuw 150 kV-hoogspanningsstation *in de omgeving van* het haven- en industrieterrein Moerdijk betreft. Daarmee lijkt voorgesorteerd te worden op een veel beperkter zoekgebied dan aangegeven in uw Voornemen, namelijk alleen de onderdelen van het zoekgebied *buiten* de bestaande begrenzing van het haven- en industrieterrein Moerdijk. Dit is wat ons betreft als uitgangspunt zeer ongewenst.

Wij verzoeken u dan ook nadrukkelijk om bij het vervolgonderzoek naar (een) locatie(s) allereerst te bezien of plaatsing binnen de bestaande begrenzing van het haven- en industrieterrein Moerdijk mogelijk is. Hetzij door benutting van nog vrije ruimte, hetzij door het creëren van ruimte door het uitkopen van aanwezige bedrijven. Aangezien de bouw van de stations nodig is voor verduurzaming van bedrijven op het haven- en industrieterrein Moerdijk, ligt het voor de hand dat er naar ruimte wordt gezocht in de nabijheid van die bedrijven en dat de omgeving van het haven- en industrieterrein Moerdijk niet of zo min mogelijk wordt belast met gevolgen van de gewenste verduurzaming.

Ad. b. Verduurzaming industrie op het haven- en industrieterrein Moerdijk

Uiteraard zijn wij voorstander van verduurzaming van industrie op het haven- en industrieterrein Moerdijk. Dit zal uitstoot van CO₂, fijnstof en andere stoffen sterk verminderen. De luchtkwaliteit en daarmee leefbaarheid en gezondheid van inwoners van onder meer Klundert zal hierdoor verbeteren.

Wij gaan er wel vanuit dat bij het zoeken naar één of meerdere locaties voor POM 380-150-20 kV wel wordt bezien hoe locaties zo dicht mogelijk bij de betreffende bedrijven op het haven- en industrieterrein zelf kunnen worden gerealiseerd. Zie ook hierboven. Het kan niet de bedoeling zijn dat bedrijven de lusten hebben van POM 380-150-20 kV en de omgeving – waaronder mogelijk inwoners van Klundert – de lasten.

Ad. c. Aansluiting wind op zee

Met dit argument lijkt u voor te sorteren op besluitvorming over andere projecten, te weten Aanlanding Nederwiek 3 en het Programma Verbindingen Aanlanding Wind Op Zee (VAWOZ) 2031-2040. Wij merken op dat locatie en tracés voor aanlandig van Nederwiek 3 en VAWOZ 2031-2040 op dit moment in onderzoek zijn en dat het nog niet duidelijk is of kabelroutes en/of converterstations over land en/of op het haven- en industrieterrein Moerdijk zullen komen. Besluitvorming hierover maakt deel uit van andere procedures dan POM 380-150-20 kV. U geeft dit zelf op pagina 6 van het Voornemen ook aan.

Het is onzes inziens niet gepast om vooruit te lopen op een mogelijke koppeling van projecten/programma's en procedures. Wij verzoeken u daarom de mogelijkheid van koppeling van een nieuw 380 kV-hoogspanningsstation met aansluiting van op zee opgewekte windenergie op het elektriciteitsnet te verwijderen of te nuanceren in lijn met de bovenstaande opmerking over het gescheiden houden van procedures voor verschillende projecten/programma's.

Onze reactie op het zoekgebied

Hierboven hebben wij al enkele reacties gegeven op het voornemen, mede in relatie tot het zoekgebied. Aanvullend hierop merken wij op:

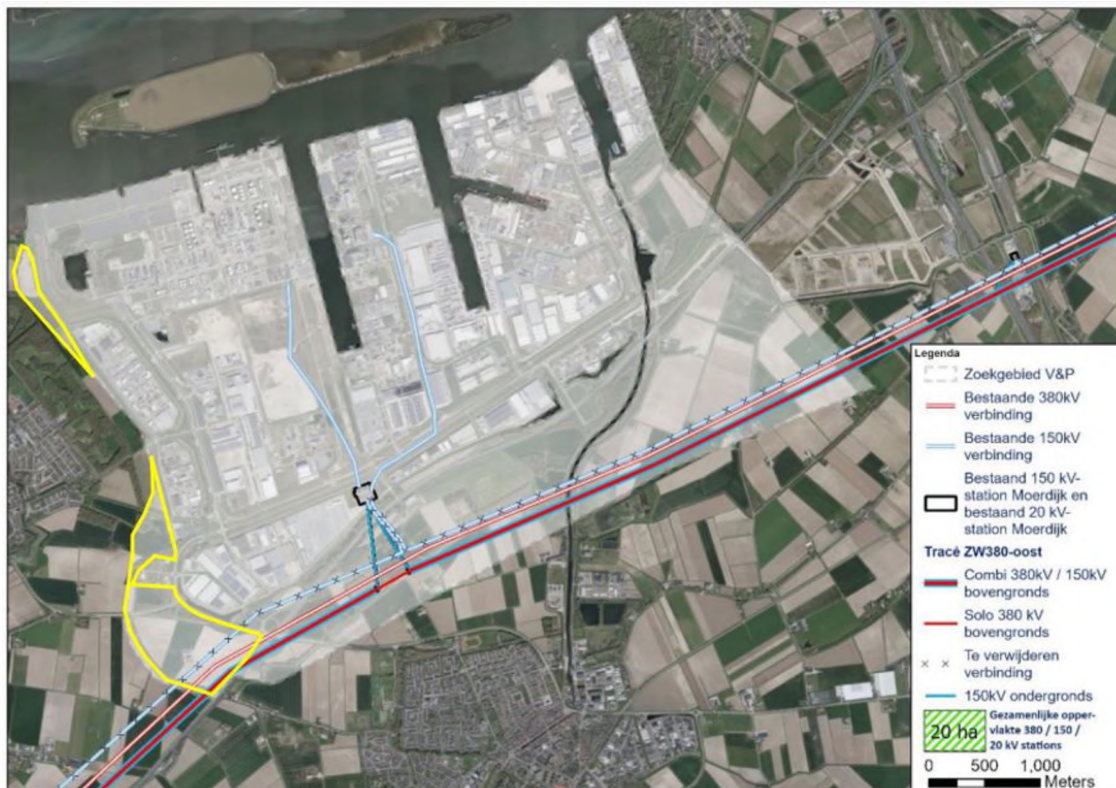

- de Ontwerptafel Powerport regio Moerdijk (hierna: Ontwerptafel) staat voor de gezamenlijke doelstelling van betrokken overheden om te komen tot één overkoepelend plan voor de vele initiatieven en projecten die er spelen op en rond het haven- en industrieterrein Moerdijk. Het niet goed borgen van samenhang en integraliteit van opgaven en projecten kan zorgen voor verrommeling van het kenmerkende kleipolderlandschap rondom (onder meer) Klundert en kan de leefbaarheid voor inwoners van (onder meer) Klundert beperken. Het Ruimtelijk Voorstel van de Provincie Noord-Brabant² geeft hierover terecht aan: *'De grote ruimtelijke veranderingen en transitie in dit gebied vragen om brede integrale kijk, waarbij de leefbaarheid van de bestaande dorpen en het versterken van een gezonde en veilige leefomgeving prioritair is.'* Op dit moment is de Ontwerptafel nog bezig met nader onderzoek, zoals u ook aangeeft in paragraaf 1.4.2 van het Voornemen. Wij roepen u op om de adviezen van de Ontwerptafel af te wachten en over te nemen in de vervolgstappen naar zoekgebied en locaties voor alternatieven en tracés in de concept-NRD (en verder).
- dat het zoekgebied zoals aangegeven in het Voornemen aan de westzijde enkele voor ons zeer ongewenste delen bevat, buiten de contouren van het bestaande haven- en industrieterrein Moerdijk. In onderstaande afbeelding zijn de bedoelde delen geel omlijnd aangegeven. De in het Voornemen aangegeven begrenzing past niet bij de contouren uit het Ruimtelijk Voorstel van de Provincie Noord-Brabant. Ook past dit zoekgebied niet in de Omgevingsvisie³ en bestaande bestemmingsplannen van de Gemeente Moerdijk. Verder merken we op:
  - Het geel omlijnde gebied in het noordwesten van het in uw Voornemen aangegeven zoekgebied is deels onderdeel van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) en overlapt met de bestaande buisleidingenstraat;
  - Het geel omlijnde gebied in het zuidwesten van het in uw Voornemen aangegeven zoekgebied is eveneens deels onderdeel van het NNN. Daarnaast geldt dat uitbreiding van industriële en daaraan gerelateerde voorzieningen als energie in westelijke richting voor ons niet bespreekbaar is.

We verzoeken u daarom de geel omlijnde delen in onderstaande figuur te schrappen als onderdeel van het zoekgebied voor POM 380-150-20 kV.
- als een locatie voor POM 380-150-20 kV (en ook andere projecten) buiten de huidige begrenzing van het haven- en industrieterrein Moerdijk al nodig is (zie eerdere opmerkingen), zou een zoekgebied niet in (zuid)westelijke richting moeten liggen, juist vanwege het open agrarische polderlandschap, aanwezige natuurwaarden (Natuurnetwerk Nederland) én leefbaarheid voor inwoners van Klundert en directe omgeving. Naar ons idee is beperking van het zoekgebied tot het gebied tussen de Roode Vaart en het Logistiek Park Moerdijk en/of de zone ten zuiden van de snelweg A17 voor de hand liggend. Mocht uitbreiding van het zoekgebied nodig zijn, dan ligt het gebied tussen de A16 en het stationsgebied Lage Zwaluwe wat ons betreft voor de hand, vanwege de geringe (aanvullende) landschappelijke impact en zeer beperkte impact op leefbaarheid voor omwonenden.
- In het Voornemen wordt niet ingegaan op de hoogte en/of diepte (het 3D-aspect van eventuele locatie(s) en tracé(s)). Wij verzoeken u in het vervolgproces te onderzoeken of verdiepte ligging en ondergrondse tracés mogelijk zijn en hiervoor in de NRD ook nader te onderzoeken alternatieven voor op te nemen.

² Zie: <https://www.brabant.nl/onderwerpen/omgevingsbeleid/samenwerken-aan-ruimtelijke-opgaven/opgaven-in-de-leefomgeving-tot-en-met-2050#:~:text=Print-,Zie%20ook,-Documenten%20en%20bestanden>

³ Zie: [Documenten | gemeente Moerdijk](#)

Onze reactie op voorstel voor participatie

Wij stellen het op prijs dat wij in paragraaf 2.2.2 van het Voornemen zijn genoemd als één van de relevante omgevingspartijen die u in beeld heeft. Wij gaan graag nader in gesprek, nemen graag deel aan de in het Voornemen genoemde werksessies en blijven als belanghebbende graag nauw betrokken bij alle vervolgstappen.

Wel heeft het onze voorkeur om het vervolgtraject voor POM 380-150-20 kV te blijven plaatsen in een integralere context van de eerdergenoemde Ontwerptafel. De leefbaarheid van inwoners van Klundert wordt immers bepaald door het totaal aan plannen en ontwikkelingen rondom het haven- en industrieterrein Moerdijk. Wij verzoeken u daarom om de voorziene participatie meer en concreter af te stemmen op het proces en de planning van de Ontwerptafel.

Wij gaan ervan uit dat onze bovenstaande inbreng wordt meegenomen bij en verwerkt wordt in de op te stellen concept-NRD en het participatieplan voor het project POM 380-150-20 kV.

Indien er naar aanleiding van deze brief behoefte is aan nadere toelichting, dan zijn wij daartoe uiteraard bereid. U kunt hiervoor contact met ons opnemen via het e-mailadres stadstafel@indeklundert.nl.

Met vriendelijke groet,
Het bestuur van Vereniging Stadstafel Klundert. Namens hen,

████████████████████

Verzonden: 4/23/2024 1:25:15 PM

Onderwerp:

Project: HSS Port of Moerdijk VenP

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: Plaza

Huisnummer: 3

Postcode: 4782 SL

Woonplaats: Moerdijk

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Bedrijf

(Mede) namens:

Organisatie: Havenbedrijf Moerdijk

Reactie

Havenbedrijf Moerdijk (HbM) is verantwoordelijk voor ontwikkeling en beheer van het haven- en industrieterrein Moerdijk (Port of Moerdijk, PoM). Vanuit deze verantwoordelijkheid vindt HbM het belangrijk bedrijven bij hun streven naar verduurzaming, waaronder ander en minder energiegebruik en de beweging naar een circulaire economie, zoveel mogelijk te ondersteunen. Op ons terrein zijn zowel grote bedrijven als MKB-bedrijven volop met de genoemde transitie aan de gang. Daarnaast zien we een grote interesse van (nieuwe) circulaire bedrijven of bedrijven die andere bedrijven kunnen helpen circulair te worden om zich op ons terrein te vestigen.

Genoemde transities leiden tot een steeds grotere vraag naar elektriciteit. Dat uit zich op twee manieren: de vraag naar grote vermogens van grote industriële bedrijven en de vraag naar verzwaring van de bestaande aansluitingen vanuit het MKB. HbM was dan ook verheugd dat op basis van de Cluster Energie Strategie 1.0 de verzwaring van het elektriciteitsnetwerk op Moerdijk inclusief een nieuw 380 kV hoogspanningsstation in het MIEK werd opgenomen.

Helaas zien we de urgentie die bij de opname in het MIEK werd gevoeld niet terug in de snelheid van realisatie in het project PoM 380-150-20. Deze snelheid is in verband met de mogelijkheden voor verduurzaming van bestaande bedrijven en het vestigen van nieuwe circulaire bedrijven van groot belang. Door de huidige netcongestie zijn er nu immers geen aansluitmogelijkheden, noch voor afname noch voor toelevering; op moment van schrijven van deze reactie laat de regionale netbeheerder Enexis zien dat alleen voor afname er al 76 aanvragers "in de wacht staan", een situatie die de komende jaren alleen maar erger zal worden.

Als havenbedrijf zien wij voor ons terrein met name een belang bij de komst van het hoogspannings- en middenspanningstation voor de lokale en regionale opgaven. Overige samenhangende projecten, zoals wind van zee, elektrolyse, Delta Rijn Corridor etc. zijn voor ons (en bedrijven bij ons) van minder belang, hoewel we het landelijk belang daarvan wel degelijk zien. We merken echter dat juist de aanhaking van samenhangende projecten de snelheid van alleen al de locatiekeuze voor PoM 380-150-20 sterk beïnvloedt. Dit project is in onze ogen echter broodnodig, snelheid maken is dus geboden.

Qua locatie voor dit station heeft HbM een duidelijke voorkeur: wij vinden dat hiervoor geen gronden gebruikt moeten worden die van belang zijn voor havenactiviteiten of die voor circulaire economie benodigd zijn. De reden hiervoor is meerledig: PoM is enige zeehaven in Noord-Brabant, strategisch gelegen aan diverse TEN-T en nationale goederencorridors. PoM biedt multimodale

transportmogelijkheden en kan daarnaast hogere milieu categorie bedrijven huisvesten. Deze combinatie geeft bij uitstek mogelijkheden voor de vanuit klimaat en uitputting noodzakelijke grondstoffentransitie (circulaire economie). Zie ook de adviezen van het PBL in het rapport Ruimte voor de circulaire economie:

- Waak voor onomkeerbare keuzes bij multimodaal ontsloten HMC's;
- Wees zuinig op aan water gelegen bedrijventerreinen met milieuruimte;
- Geef circulaire economie een plek in de toekomstontwikkeling van haven- en industriegebieden.

Vanuit deze belangen wil HbM dan ook direct betrokken zijn bij (de realisatie van) het voornemen POM380-150-20, mede vanuit de grondposities die we innemen binnen het zoekgebied.

Tot slot: HbM hecht er aan dat bij de presentatie van het voornemen voor de realisatie van dit hoogspanningsstation het onderscheid tussen projecten met primair lokaal/regionaal belang (het hoogspanningsstation zelf dus) en samenhangende projecten die door komst van een dergelijk station mogelijk gemaakt worden duidelijk terugkomt. Dit vraagt naar onze mening ook om tijdens de participatie duidelijk verschil te laten zien tussen enerzijds het traject Powerport Moerdijk en anderzijds het project POM 380-150-20.

Verzonden: 4/24/2024 8:45:39 AM

Onderwerp:

Project: HSS Port of Moerdijk VenP

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: Postbus

Huisnummer: 4472

Postcode: 3006 AL

Woonplaats: Rotterdam

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: [REDACTED]

Als: Waterbedrijf Evides

(Mede) namens:

Organisatie: Waterbedrijf Evides

Reactie

Beste heer/mevrouw,

Bij deze ons verzoek tot participatie.

Met vriendelijke groeten,

[REDACTED]

99717815_9920748_Verzoek_tot_participatie_POM_380-150-20_kV.pdf

Evides Waterbedrijf Postbus 4472
3006 AL Rotterdam
www.evides.nl

KvK 24170650

BTW NL0071.97.032.B01

IBAN: NL23 BNGH 0285 0423 94 / BIC: BNGHNL2G

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt POM 380-150-20 kV
Postbus 111
9200 AC DRACHTENUw kenmerk:
Ons kenmerk: Infra/AMI/LSt/23-04-2024
Bijlagen: --
Onderwerp: Verzoek tot participatie Port of Moerdijk
(POM)380/150/20kVContactpersoon: [REDACTED]
Afdeling: Assetmanagement Infra
Telefoon: [REDACTED]
E-mail: [REDACTED]

Geachte heer, mevrouw,

Middels dit schrijven maakt Evides N.V., mede namens haar dochtervennootschap Evides Industriewater B.V., haar reactie kenbaar inzake Kennisgeving voornemen en voorstel voor participatie POM 380-150-20 kV. Ons verzoek voor participatie richt zich op alle thans ter inzage liggende publicaties Voornemen en Participatie POM 380-150-20 kV.

Belang Evides

Evides staat voor een betrouwbare drinkwaterlevering aan ruim 2,5 miljoen klanten in zuidwest Nederland. Evides levert via haar 100% dochter Evides Industriewater B.V. tevens op de industrie afgestemd water, o.a. in het gebied van het land-deel van het TenneT project. De aanwezigheid van leidingnetten en installaties van Evides in dan wel in de directe nabijheid van het kabeltracé vormt een directe aanleiding voor Evides tot het verzoek tot participatie op de thans ter inzage liggende stukken.

Verzoek tot participatie

Evides wenst in deze als grote infrastructuurbeheerder en als drink-, landbouw- en industriewaterbedrijf formeel te participeren in de ontwikkeling van de POM 380-150-20 kV. Op deze wijze kan namelijk ook op een ander niveau dan alleen op projectniveau de functionaliteit en bedrijfsvoering van onze leidingnetten en productie-installaties, een en ander wettelijk geborgd in de Drinkwaterwet en Drinkwaterbesluit, geborgd worden en daarnaast beter op elkaar afgestemd worden met de ontwikkeling van de POM 380-150-20 kV.

Gaarne vernemen wij van u of u aan dit verzoek tot participatie kunt en wenst te voldoen.

Hoogachtend,
Evides Waterbedrijf

Verzonden: 4/24/2024 11:33:32 AM

Onderwerp:

Project: HSS Port of Moerdijk VenP

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: Pastoor van Kessellaan

Huisnummer: 15

Postcode: 4761 BJ

Woonplaats: Zevenbergen

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: energieprojecten@moerdijk.nl

Als: Overheid

(Mede) namens:

Organisatie: gemeente Moerdijk

Reactie

Onze inspraakreactie is bijgevoegd als bijlage bij dit bericht.

99722192_9921348_Inspraakeactie_Moerdijk_op_VP_POM380-150-20kV_-_1124754.pdf

Retouradres: Postbus 4, 4760 AA Zevenbergen

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt POM380/150/20KV
Postbus 111
9200 AC Drachten

Verzenddatum
24 april 2024

Ons kenmerk

Uw kenmerk
Uw kenmerk

Behandeld door

Onderwerp   Inspraakreactie Voornemen en voorstel tot participatie POM 380-150-20 kV

Geachte lezer,

Met interesse hebben we kennis genomen van het 'Voornemen en voorstel voor participatie POM 380-150-20 kV' (verder: V&P). Graag maken we middels deze brief gebruik van de mogelijkheid te reageren op het V&P.

Algemeen

Wij erkennen de noodzaak van de ontwikkeling van dit project voor de verduurzaming van de bestaande industrie in Moerdijk en voor het verlichten of hopelijk zelfs oplossen van de netcongestie in de grotere regio. Zeer relevant voor de duurzame toekomst van dit grote zeehaven- en industriecluster en het stedelijke achterland. De mate waarin deze ontwikkeling daaraan gaat bijdragen blijkt echter nog niet heel duidelijk uit dit V&P, daar komen we later in deze brief nog op terug.

Onze grootste zorg over dit project is echter dat het niet bij dit station blijft. Reeds vanaf de allereerste gesprekken die we met EZK en TenneT voerden over dit project, hebben wij aangegeven dat een integrale gebiedsgerichte benadering van dit project én alle andere ontwikkelingen die hier mee samenhangen noodzakelijk is. De ontwikkeling van dit project staat immers niet op zichzelf. En het Haven- en industrieterrein Moerdijk (HiM) en haar omgeving zijn géén onbeschreven blad. Het project is er één in een lange lijst van reeds lopende Projectprocedures voor ruimtevragende nationale energie-infrastructuur. En als we de lijn en logica van het Programma Energie Hoofdstructuur volgen, is het gevolg van realisatie van dit hoogspanningsstation dat er in de nabije toekomst ook meerdere aanlandingen wind op zee, waterstof-elektrolyzers, systeembatterijen, waterstof-elektriciteitscentrales en aanverwante infrastructuur zullen volgen. Tellen we daar de eveneens forse ruimtebehoefte voor o.a. circulaire economie, logistiek en verstedelijking bij op, dan is de conclusie heel snel dat niet alles past. Er zullen stevige keuzes nodig zijn in dit gebied, om er voor te zorgen dat de impact op de leefbaarheid voor onze inwoners en ruimtelijke kwaliteit van onze gemeente acceptabel blijft, waarbij ook het Rijk haar belangen ten aanzien van energie, economie, stedelijke ontwikkeling en landbouwtransitie integraal zal moeten beschouwen.

Daarom citeren we graag minister Jetten, uit zijn kamerbrief van 16 april 2024 (DGKE-DSE / 46145982): "De veranderingen in het energiesysteem maken dat we niet meer project-voor-project ('over elkaar heen') kunnen plannen zonder dat hier systematisch over is nagedacht."

Wij delen die opvatting van harte. En tegelijkertijd constateren we dat dit in de processen van de reeds gestarte nationale energie-infrastructuur projecten nog onvoldoende gebeurt. Ieder project wordt geïsoleerd en doet zijn eigen MER-onderzoek, locatiekeuze, etc. Daarnaast worden alleen de effecten van andere ontwikkelingen meegewogen indien hier planologische besluiten voor zijn genomen. In een gebied waar parallel aan elkaar afwegingen gemaakt moeten worden over ruimte voor economie, verstedelijking, landbouw en energie en waarbij de totale ruimtevrage groter is dan de beschikbare ruimte, is dat niet houdbaar. Wij pleiten er voor om een afweging te maken vanuit het integrale eindbeeld. De realisatie van het nieuwe hoogspanningsstation kan niet los gezien worden van de integrale systeemvraag welke rol en positie dit gebied zal vervullen in de klimaatneutrale toekomst van Nederland. Dit station is immers de hefboom voor een cascade aan andere ontwikkelingen.

Ontwerptafel Powerport Moerdijk

Rijk en provincie erkennen de noodzaak tot een integrale gebiedsgerichte aanpak om de beperkt beschikbare ruimte optimaal te kunnen benutten voor de vele ruimtelijke opgaven. Dat heeft juni 2023 geleid tot het inrichten van de Ontwerptafel Powerport regio Moerdijk door de ministeries van EZK, BZK en I&W, provincie Noord-Brabant en de gemeenten Geertruidenberg, Drimmelen en Moerdijk.

We herkennen ons echter niet helemaal in de wijze waarop de Ontwerptafel is beschreven in paragraaf 1.4.2 van het V&P. Hierin wordt de suggestie gewekt dat initiatiefnemers van projecten in het gebied zelf kunnen zoeken naar de beste locatie voor hun project. Terwijl de voorlopige resultaten van de huidige fase van het onderzoek aan de Ontwerptafel duidelijk maken dat een dergelijke 'wie het eerst komt, die het eerst maalt-aanpak' tot suboptimale uitkomsten in de (nabije) toekomst gaat leiden. Onze gezamenlijke inzet aan de Ontwerptafel is dan ook niet beperkt tot het adviseren aan individuele projecten, waarna die verder hun eigen gang kunnen gaan. Onze gezamenlijke inzet aan de Ontwerptafel is ook bedoeld om ons waardevolle inzichten te geven in wat er in het gebied maximaal realiseerbaar is en onder welke voorwaarden dat is. Het gaat antwoorden geven op de eerder genoemde integrale systeemvraag. Onze stellige overtuiging is dat de Ontwerptafel daarmee ook systeemgrenzen in beeld zal brengen, die aanleiding kunnen geven tot bijstelling van nationale programma's zoals het Programma Energie Hoofdstructuur. En daarmee zullen mogelijk ook de uitgangspunten van projecten die reeds in procedure zijn, zoals dit project POM 380-150-20kV, bijgesteld moeten worden. Die notie lezen wij onvoldoende terug in het V&P. Wij zijn er van overtuigd dat er diverse iteraties in de processen van POM380-150-20kV en de Ontwerptafel nodig zullen zijn, om te komen tot de meest toekomstbestendige locatiekeuze en technische afbakening van dit project en het maken van afspraken over behoud en versterking van leefbaarheid in het gebied. We verzoeken u dan ook om hier in het proces voldoende rekening mee te houden. Een goede integrale afweging aan de voorkant zal tot versnelling in de realisatie leiden. Dat is een ambitie die we beiden delen. Voor wat betreft het maken van afspraken over behoud en versterking van leefbaarheid, stellen wij een vergelijkbare aanpak voor zoals die momenteel in voorbereiding is in het kader van de gebiedsinvesteringen bij project Netten op Zee - Nederwiek 3. Ook hierover gaan wij graag met u in gesprek.

Zoekgebied

Het gedefinieerde zoekgebied voor de nieuwe stations is groter dan het bestaande Haven- en industrieterrein Moerdijk (HiM). Zoals wij u ook in het voortraject al hebben duidelijk gemaakt, staat dat op gespannen voet met onze uitgangspunten voor ontwikkeling van nationale energie-infrastructuur zoals vastgesteld in de Omgevingsvisie Moerdijk (<https://www.moerdijk.nl/web/omgevingsvisie>, vanaf pagina 53) . Gemeente Moerdijk wil op dit moment alleen de ontwikkeling van een hoogspanningsstation faciliteren, als die past binnen de bestaande contouren van het HiM en een lokale meerwaarde heeft.

Ontwikkeling van de stations op een locatie buiten de contouren van het HiM kunnen wij pas faciliteren als onomwonden duidelijk is dat realisatie binnen de contouren niet haalbaar is. Dit zal voldoende onderzocht en onderbouwd moeten worden in de procedure. In dat scenario verwachten we vanuit onze gezamenlijke inzet aan de integrale Ontwerptafel Powerport regio Moerdijk te kunnen komen tot het beste en meest toekomstvaste alternatief, waarbij er duidelijke afspraken worden gemaakt over de ontwikkelrichting van het gebied buiten het HiM. Daar horen ook goede afspraken bij met Rijk en provincie over behoud en versterking van leefbaarheid en brede welvaart op de lange termijn.

Gezien de urgentie van het project voor de verduurzaming van de Moerdijkse industrie, MKB en overige gebouwde omgeving, begrijpen we dat het project niet kan wachten op de uitkomsten van de Ontwerptafel. Echter vanwege de beschreven complexe opgave in deze omgeving, stellen wij ons nu wel op het standpunt dat eerst alle mogelijke locaties binnen de contouren van het HiM goed onderzocht moeten worden.

Bevoegd gezag

Onze bereidheid tot overnemen van de rol van het bevoegd gezag hangt nadrukkelijk samen met de locatiekeuze voor het station. Als gemeente kunnen we die bevoegdheid niet overnemen voor een locatie buiten de contouren van het HiM als er niet eerst een integrale afweging is gemaakt over ruimte voor toekomstige ontwikkelingen op gebied van leefbaarheid, brede welvaart, economie en energie en daar concrete afspraken bij gemaakt zijn voor de langere termijn.

Lokale meerwaarde van de ontwikkeling

Het V&P geeft geen inzicht in de mate waarin de ontwikkeling bij zal dragen aan het oplossen van bestaande netcongestie in het verzorgingsgebied van het station, noch hoeveel additionele netcapaciteit beschikbaar komt na realisatie. Als één van de hoofddoelen is om elektrificatie en verduurzaming mogelijk te maken, mag toch verwacht worden dat dit helder inzichtelijk gemaakt wordt in de motivatie. Die gegevens zijn bovendien ook van belang om te kunnen bepalen welke ontwikkelruimte er energetisch is voor de bedrijven op het HiM, en daarmee mede richtinggevend voor de ontwikkelrichting van het economisch profiel van het HiM. Wij verzoeken u daarom openbaar te maken wat het beoogde effect van deze ontwikkeling is op de netcapaciteit in het verzorgingsgebied.

Robuustheid van het station

Op pagina 6 van het V&P wordt beschreven dat bij het ontwerp van het 380 kV-hoogspanningsstation rekening wordt gehouden met het mogelijk aansluiten van 6 gigawatt (GW) aan elektriciteit afkomstig van windparken op de Noordzee. Vanuit project Nederwiek 3 en Programma VAWOZ 2031-2040 weten we inmiddels dat dit drie mogelijke aanlandingen betreft (3x2GW) in de hele regio Moerdijk-Geertruidenberg, waarvan maximaal drie in Moerdijk. Echter leren we uit de lopende processen van die andere projecten inmiddels ook dat nog onvoldoende onderzocht is wat de netimpact zal zijn van drie aanlandingen in Moerdijk. Het is nog niet zeker of het huidige hoogspanningsnet robuust genoeg is om drie aanlandingen in Moerdijk daadwerkelijk aan te sluiten. Wij stellen ons daarom op het standpunt dat het nieuwe 380kV-station alleen kan worden voorbereid op de hoeveelheid aanlandingen die tot 2040 op dit station kan worden aangesloten, zonder dat daar additionele investeringen in en verzwaringen van het hoogspanningsnet voor nodig zijn. Uiteraard kan daarbij wel rekening gehouden worden met de voorgenomen investeringen die reeds in het Investeringsplan van TenneT zijn opgenomen. Maar fysieke ruimte op het station reserveren voor aanlandingen waarvan niet zeker is of de additioneel benodigde ruimte daarbij (voor uitbreiding 380kV-transportnet én converters én waterstoffabrieken én systeembatterijen én elektriciteitscentrales) ook daadwerkelijk beschikbaar is, vinden wij niet acceptabel in een gebied waar de ruimtedruk vanuit de cumulatieve nationale opgaven zo hoog is als in Moerdijk. Het heeft immers geen zin een robuust station te ontwerpen, dat gezien de beperkte robuustheid van het achterliggende transportnet en de beperkt beschikbare ruimte in het gebied niet voorzienbaar gebruikt kan gaan worden.

Beperken van aantal bovengrondse aansluitingen op transportnet

Op pagina 7 van het V&P wordt beschreven dat er in ieder geval vier bovengrondse aansluitingen op het 380kV-transportnet nodig zijn, en additioneel nog een -niet gekwantificeerd aantal- boven- en/of ondergrondse verbindingen tussen het 380 en het 150kV-station en tussen het 150 en het 20kV-station. Wij brengen u in herinnering dat er in het TenneT-project Zuidwest-380kV Oost expliciet voor is gekozen om de bestaande twee bovengrondse 150kV-verbindingen tussen het bestaande 150kV-station Moerdijk en het 150kV-transportnet ondergronds te gaan verkabelen, waarmee de visuele overlast van alle hoogspanningstransportleidingen in het gebied beperkt wordt. Uit dit project blijkt dat het positieve visuele effect van die keuze weer teniet gedaan wordt door de vier noodzakelijke bovengrondse leidingen tussen het 380kV-station en het 380kV-transportnet. Wij zijn dan ook van mening dat alle overige verbindingen tussen het nieuwe 380kV-station en de nieuwe én bestaande 150 en 20 kV-stations ondergronds gerealiseerd moeten worden, om zo de visuele impact op het gebied tot een minimum te beperken.

Participatie

Wij hechten er groot belang aan dat bewoners, bedrijven en andere belanghebbenden goed worden betrokken bij de voorbereiding en realisatie van het project. Wat betreft omgevingscommunicatie heeft het onze voorkeur om daarbij ook zoveel mogelijk gebruik te maken van de communicatiemiddelen van de betrokken gemeenten, zoals lokale websites of gemeentepagina's in lokale nieuwsbladen. Ook de integrale benadering van de diverse projecten in onze regio tijdens bijvoorbeeld informatieavonden is daarbij erg belangrijk. Hierbij roepen we u nadrukkelijk op om de diverse rijksenergieprojecten die in onze gemeente beoogd zijn te bundelen in één kaartbeeld en dat steeds actueel te houden, zodat onze inwoners overzicht kunnen houden op het geheel. In onze gemeente is het bovendien gebruikelijk om stukken die ter inzage liggen ook fysiek ter inzage te leggen, zodat inwoners die minder digitaal vaardig zijn toch de stukken kunnen inzien. We verzoeken u om deze werkwijze ook in dit project toe te passen.

Ten slotte

Wij vertrouwen er op dat onze samenwerking in dit project in combinatie met onze samenwerking aan de Ontwerptafel Powerport veel waardevolle input gaat geven voor dit project. We blijven graag constructief met elkaar in gesprek over deze ontwikkeling.

Met vriendelijke groet,

Verzonden: 4/24/2024 6:59:54 PM

Onderwerp:

Project: HSS Port of Moerdijk VenP

Achternaam: [REDACTED]

Tussenvoegsel(s):

Voorletters: [REDACTED]

Straat: Molendijk

Huisnummer: 13

Postcode: 4758 SE

Woonplaats: Standdaarbuiten

Land: Nederland

Telefoonnummer: [REDACTED]

E-mailadres: zltomoerdijk@zlto.nl

Als: Belangenbehartiger land- en tuinbouw

(Mede) namens: Het bestuur van ZLTO Moerdijk

Organisatie: ZLTO Moerdijk

Reactie

Wij lichten hierbij onze zienswijze (zie bijlage) op het voornemen en voorstel voor participatie voor de hoog- en middenspanningsstations Port of Moerdijk toe.

99729727_9922979_Reactie_ZLTO_Moerdijk_op_Voornemen_en_voorstel_participatie_POM_versie_5_DEF.pdf

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt POM 380 - 150 - 20 kV

Postbus 111
9200 AC DRACHTEN

Datum
24 april 2024

Onderwerp
Reactie ZLTO Moerdijk op Voornemen en
voorstel participatie POM 380 - 150 - 20
kV

Contact
zltomoerdijk@zlto.nl

Geachte heer/mevrouw,

Met belangstelling heeft ZLTO Moerdijk kennis genomen van het voornemen en voorstel voor participatie voor de hoog- en middenspanningsstations Port of Moerdijk. In deze brief lichten wij onze zienswijze op dit voorstel toe.

Projecten in gemeente Moerdijk en landbouw

Het is u bekend dat er veel op de gemeente Moerdijk afkomt. Met alle op stapel staande ontwikkelingen lijkt Moerdijk de stekker van Brabant te worden. Naast dit project, heeft de gemeente te maken met Net op zee Nederwiek 3, Hoogspanningsverbinding 380 kV Geertruidenberg- Krimpen aan en IJssel of Crayestein, Hoogspanningsverbinding Zuid-West 380 kV Oost, Programma VAWOZ 2031 – 2040, Waterstofnetwerk Zuidwest- Nederland, de Delta Rhine Corridor en potentiële geothermie.

ZLTO Moerdijk werkt daarom integraal samen met de gemeente in Powerport Moerdijk. Daarnaast voeren wij reguliere overleggen met TenneT over dit en de andere op stapel staande projecten in de omgeving. We sluiten tevens aan bij de technische verkenning Powerport Moerdijk. Wij zijn van mening dat de uitkomsten van deze overlegtafels, integraal meegenomen dienen te worden in uw verdere onderzoek in dit project.

Beoordelingscriteria

In de beoordelingscriteria is te lezen dat de toekomstige stations een zo laag mogelijke impact dienen te hebben op natuur, milieu en de leefomgeving en toekomstbestendig dienen te zijn (o.a. water en bodem sturend). Wij hebben van u begrepen dat uw voorkeur uitgaat naar plaatsing op het industrieterrein. Wij zijn van mening dat deze voorkeur als uitgangspunt meegenomen dient te worden voordat naar andere gebieden zoals landbouwgronden gekeken wordt.

Agrarische activiteit is een essentiële onderlegger in een gemeente als Moerdijk. Landbouwgrond moet daarom ook ontzien worden. Het goed en betaalbaar produceren van voedsel is immers strategisch van belang voor Nederland. Voedselproductie wordt daarbij gekoppeld aan aandacht voor (bodem)biodiversiteit en levert een bijdrage aan tegengaan van klimaatverandering.

Datum
24 april 2024
Onderwerp
Reactie ZLTO Moerdijk op Voornemen en
voorstel participatie POM 380 - 150 - 20
kV
Blad
2 / 2

Zoals eerder aangegeven, zijn wij van mening dat de stations op het industrieterrein geplaatst moeten worden. Wanneer dit soort activiteiten op landbouwgronden plaatsvinden, houden wij het volgende als algemene stelregel aan, om mee te nemen bij integraal onderzoek:

De technische invloed op agrarische bedrijfsvoering is groot. Er ontstaat schade aan landbouwpercelen, die uiteraard voldoende gecompenseerd moet worden. Er is daarnaast ook een sociale impact op bedrijven. Denk aan onzekerheid en stress etc. die dit soort processen met zich meebrengen.

Wij horen geluiden uit andere gebieden waardoor het lijkt dat er vanuit een verdeel en heersstrategie wordt omgegaan met grondeigenaren. Wij vinden het daarom belangrijk dat bij de onderhandelingen er door de vertegenwoordigers van de leidingleggers op een fatsoenlijke manier met onze leden omgegaan wordt.

Te betrekken organisaties

Te lezen in het voorstel is, dat u ZLTO Moerdijk ziet als organisatie om te betrekken bij dit project (pag 20), wij zijn immers al in gesprek met u. ZLTO Moerdijk wil bovendien als serieuze gesprekspartner betrokken blijven worden bij dit proces en vindt ook dat dit zoals eerder aangegeven, integraal opgepakt dient te worden. Denk aan de samenwerking met gemeenten en andere belanghebbenden in projecten zoals deze. Wij willen daarom ook, samen de andere belanghebbenden betrokken worden bij de werksessies die u gaat organiseren inzake dit project (pag 21).

Vragen

Bij de beschrijving van onderdelen van dit project is te lezen: "Indien nodig: andere aanpassingen en hoogspanningsverbindingen in het zoekgebied." Wat bedoelt u met deze beschrijving?

Wij gaan er tot slot vanuit dat u onze aandachtspunten meeneemt in uw verdere onderzoeken en dat u ZLTO (blijft) betrekken in dit proces. Zoals vanzelfsprekend zijn wij bereid om een nadere toelichting te geven op onze reactie.

Met vriendelijke groet,

Namens het bestuur van ZLTO Moerdijk

